

Aktivitātes bērniem Lieldienas gaidot

Lieldienas ir pavasara saulgrieži, ko svin par godu pavasara un saules atnākšanai, kuros ar rituālām darbībām mēģina palīdzēt zemes atmodai un jau laikus nodrošināt zemes auglību un veicināt tās svētību.

Svētki ir sociāla un kultūras parādība, kuras svarīgs aspekts ir sadarbība. Svarīgs svētku moments ir kopības izjūta ar savu saimi un dzimtu, kas plašākā nozīmē aptver bērnudārza grupas „saimi”, ģimeni, kaimiņus, ciemata, pilsētas kopienu. Bērni kultūras tradīcijas organiski mācās no savas tuvākās sociālās vides – no dzimtas pieaugušajiem cilvēkiem: vecākiem un vecvecākiem, radiem un tuvākajiem kaimiņiem. Svētkus svinot kopā ar saviem tuvākajiem cilvēkiem, bērnam nekad nerodas šaubas par to nozīmību! Svētkos ir ļoti svarīgi sadarboties ar bērnu vecākiem, mudinot viņus aktīvi iesaistīties svētku sagatavošanas un īstenošanas dažādās stadijās. Tāpat bērniem ir lietderīgi redzēt, ka arī ārpus bērnudārza, sabiedrība piešķir nozīmi gadskārtu svētku tradīciju ievērošanai.

Neatsverama pieredze ir darbošanās kopā ne tikai ar skolotāju, bet arī ar vecākiem, vecvecākiem, brāļiem un māsām un citiem tradīciju zinātājiem. Kopīga darbošanās veicina kopības sajūtu, kas ir ļoti būtiska svētku sastāvdaļa. Svētkus var svinēt pagalmā, parkā, kalnā, laukā, mežā un īstā lauku sētā vai novadpētniecības muzejā, piedzīvojot dažādus laika apstākļus sniegu, lietu, sauli, vēju, miglu, siltumu un aukstumu. Visu iepriekš nosaukto nevar iemācīties no attēliem vai skolotāja stāstījuma, to svarīgi pieredzēt un izjust pašam.

Beidzot pirmsskolu, bērns:

- zina svarīgākās gadskārtu ieražas, prot tām atbilstoši sagatavoties;
- prot dziedāt situācijai atbilstošas tautasdziesmas;
- pazīst, iesaistās un prot novadīt svētkiem atbilstošas rotaļas un spēles;
- ir guvis pieredzi un vēlmi muzicēt individuāli un kopā ar citiem, spēlēt paša gatavotus vienkāršus instrumentus;
- prot minēt un uzdot mīklas, stāstīt pasakas, teikas, spoku stāstus u. c.;
- orientējas tuvākajā apkārtnē;
- prot sadarboties ar dažādu paaudžu cilvēkiem svētku sagatavošanas un svinēšanas procesā, izjūt piederību kopienai;
- ir ieinteresēts gadskārtu svētkus svinēt arī turpmāk.

Lai ikviens svētku dalībnieks izjustu tradīciju vitalitāti, enerģiju un aktualitāti mūsdienās, svarīgi darīt lietas ar sirdi, maksimāli izvairoties no formālas pieejas jautājumu risināšanā. Meklējiet iespējas izdarīt, nevis iemeslus nedarīt! Tad svētki izdosies un ceļš uz svētkiem būs aizraujošs un atklājumiem bagāts gan jums, gan jūsu bērniem.

Problēmorientētas mācības. Mācības nav pašmērķis, bet līdzeklis sociāli vai kulturāli nozīmīgu jautājumu risināšanai. Katras atsevišķas mācību darbības jēga izriet no jautājuma jeb mācīšanās mērķa noskaidrošanas. Gadskārtu svētku apgūvē „problēma” ir saistīta ar nepieciešamību sagatavoties svētkiem, tādējādi vēlme un vajadzība mācīties izaug no pašas dzīves. Bērns mācās nevis lai apgūtu zināšanas un prasmes, bet gan apgūst zināšanas un prasmes, lai pilnvērtīgi piedalītos svētkos. Mācīšanās mērķa (problēmas) apzināšanās ļauj bērnam pašam piedalīties svētku sagatavošanā un īstenošanā, līdz ar to mācības viņam kļūst personīgi nozīmīgas.

Svētku gatavošanās posmā veiktie darbi:

- Savlaicīgi sagādāti un izplaucēti bērzu zari. Sarūpēti pūpolzari. Lieldienu dienā visi svinētāji per viens otru ar pūpolu un plaucētu bērzu zaru buntēm saucot „Virbo, virbo, veselība iekšā, slimība ārā” vai citas veselības formulas.
- Uzkopta un izrotāta telpa
- Sagatavoti svētku atribūti – rene olu ripināšanai, krāsainu dzīparu pīnītes, pūpolu un plaucētu zaru buntēs
- Iepriekšējā dienā nokrāsotas olas, tajās var ieskrāpēt arī kādu ornamentu
- Sagatavoti svētku rituālie ēdieni – krāsotas olas, kā arī citi ēdieni - apaļi pīrāgi, rudzu miltu plācenis jeb slokatnis, siers u.c.
- Apgūtas Lieldienu un apdziedāšanas dziesmas
- Tiek iekārtota galvenā Lieldienu svinēšanas vieta – uzkārtas un izrotātas šūpoles ar vilnas dzīparu pīnēm, prievītēm vai jostiņām, sagatavots ugunskurs, novietots cienasts

Kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību joma

Informāciju par Lielās dienas jeb Lieldienu tradīcijām Jūs varat atrast šeit:

<http://www.folklorasbiedriba.lv/tradicijas/lieldienas0/>

<https://www.tvnet.lv/5611669/lieldienu-tradicijas-un-ticejumi>

<http://www.sarunas.lv/lv/kultura/tradicijas-un-svinibas/374-latvij-s-lieldienu-tradicijas#.XoeJtqeB3s1>

- **Ievērot dažādas tradīcijas Pūpolsvētdienā un Lieldienās –**

Pūpolsvētdiena ir svētdiena pirms Lieldienām. Neatņemama Pūpolsvētdienas tradīcija ir pāršanās ar pūpoliem vai izplaucētiem bērza zariem, sakot "apaļš kā pūpols, lunkans kā žagars" vai "veselība iekšā, slimība ārā". Agrākos laikos saimnieks Lieldienu rītā devās ar pūpoliem nopērt arī zirgus, bet saimniece - uz laidaru pie govīm un citiem kustoņiem, lai tie vasarā nebizotu. Pūpolzars ir dzīvības simbols. Pēc ticējumiem pūpolzarā iemājo sevišķi labdabīgs spēks, kas tiek pārnesti uz cilvēkiem, apveltot viņus ar veselību un auglību. Citi pāršanas skaitāmpanti Pūpolsvētdienai pieejami šeit - <https://www.mammamunteti.lv/articles/1627/persanas-skaitampanti-pupolsvetdiena/>

Lieldienu rītā ir agri jāceļas. Tas garantēs možumu un laimi visu gadu.

Apēst katram pa olai ar sāli – lai nemelotu.

Šūpoties, lai odi nekož.

Olu ripināšana – izmanto slīpu vai taisnu virsmu, var speciāli izgatavot renīti. Jāizskaita, kurš pirmais ripinās olu. Katrs nākamais cenšas savu olu uzripināt iepriekšējām. Visas skartās olas ripinātājs savāc. Ja nepieskaras, tad atstāj savējo olu. Pēta, kuram vistālāk aizripojusi ola.

Olu kaujas – sitas pa divi ar olām, kuram saplīst, tas ir zaudējis. Dodas cīnīties ar citu ar olas veselo galu. Kam olai abi gali palikuši veseli, tam stiprāka ola, tas dzīvošot ilgāku mūžu.

Olu nešana karotē – sadalās vairākos pulkos. Olas jāaiznes līdz kādai norunātai vietai vai apkārt kādai ēkai, nodod karoti katram nākamajam no rokas rokā. Uzvar tas, kurš visātrāk to ir paveicis un visretāk nometis olu zemē.

Olu mešana pār šūpoļu kārti – met viens otram pretī divi dalībnieki – met abi reizē un abi reizē saķer. Var noskaidrot, kurš metēju pāris ir izveicīgākais.

Vērot laikapstākļus: šī ir īstā diena, lai prognozētu kāds laiks būs vasarā. Ja līst lietūs, tad turpmāk šie nokrišņi gaidāmi katru svētdienu līdz pat pašiem Vasarsvētkiem. Tāpat, ja šajā dienā vārdes lec pār ceļu – būs lietaina vasara. Savukārt, ja Lieldienu rītā saule uzlec spilgta – būs karsta vasara.

- **Minēt mīklas –**

Uz galda balts, nokrīt zemē - dzeltens. Atbilde: Ola

Atskrēja putns, apsēdās uz koka, izlaida spārnus - viss zaļot sāka. Atbilde: Pavasaris

Pats sarkans, bet acis baltas. Atbilde: Pūpolkoks

Maza, maza mājiņa - ne logu, ne durvju. Atbilde: Ola

Stalts vīrs: gaļas bārda, kaula deguns, skrien kliegdams brēkdams. Atbilde: Gailis

Debesīs stāv, zemi silda. Atbilde: Saule

Kungs sēd pilī bez logiem, bez durvīm. Atbilde: Cālis olā

Četri brāļi iet pa ceļu, cits citu nepanāk. Atbilde: Gadalaiki

No rīta puses sagšu auž. Atbilde: Gaisma aust

- **Piedalīties Lieldienu rotaļās** – dziedāt tautasdziesmas, piedalīties rotaļās, dejās, gatavoties gadskārtu svētkiem un piedalīties to svinēšanā. Dziedāt atbilstoši dziesmas tonalitātei un ritmam kopā ar pieaugušo. Veikt kustības atbilstoši mūzikas ritmam un tempam.

Liieldienu rotaļa “Si Si Sietiņš (jeb Sietiņos)” – <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/svinam-ka-senak-macamies-liieldienu-rotalas-kopa-ar-ilgu-reiznieci.a232220/>

Rotaļa “Bagātais un nabagais” - <https://www.lsm.lv/raksts/dzive--stils/vecaki-un-berni/iemacies-popularako-liieldienu-rotalu-bagatais-un-nabagais.a316504/>

Rotaļa “Šikutēni, šekutēni” -

Dalībnieki sasēžas aplī katrs uz sava krēsla. Pa vidu staigā vadītājs ar rungu rokā. Vadītājs sauc: Šikutēni, šekutēni, Vārnēni, krauklēni! Nostājies pie kāda rotaļnieka, viņš ar rungu sit pa grīdu. Šim dalībniekam tūlīt jāceļas, jāpieķeras pie vadītāja, jāiet viņam līdzi un arī jāskaita pantiņš. Nākamais izsauktais rotaļnieks pieķeras iepriekšējam, līdz beidzot visi ir saķērušies virknē. Negaidot vadītājs nomet rungu zemē un pats mēģina apsēsties uz kāda krēsla, arī citi dara to pašu. Kurš paliek bez vietas, tas kļūst par vadītāju.

Citas Liieldienu rotaļas – http://epadomi.lv/tradicijas/20042011-liieldienu_rotalas

- **Olu krāsošana** – mākslinieciskā darbībā eksperimentēt ar dažādiem materiāliem un tehniskajiem paņēmieniem.

Vēro un nosauc tuvākajā apkārtnē sastopamos augus, raksturo to pazīmes – izpētīt dažādos dabas materiālus, ar kuriem krāsos Liieldienu olas. Pārrunāt, kā katrs augs, ievārījums vai garšviela ietekmē olas krāsojumu. Olu krāsošanā dominē dabiskie materiāli - sīpolu mizas, vilnas dzijas dzīpari, bērzu lapas, alkšņu pumpuri, kumelītes. Tā piemēram sīpolu mizas dod vidēji vai tumši dzeltenu, brūnu krāsu, alkšņu mizas – sarkanbrūnu, kumelītes gaiši dzeltenu, bērzu lapas, mētras –

dzeltenzaļu, rudzu zelmenis – koši zaļu, sarkanie kāposti – zilu, utt. Olām var pielikt klāt kādu augu, zaru, graudus, ziedus u.c., lai tie nospieštos uz olas. Var arī izvārīt olas un tad vienādi nokrāsotā olā ar naža galu vai adatu ieskrāpēt rakstus. Kad olām ir pielikti augi, to ietin marlē un aptin ar diegu, sasien. Vieglāks variants – var izmantot plānās sievietes zeķes un aizsiet galu.

Atcerēties pastāstīt bērniem, kas notiek, ja pieliek rokas (un ne tikai) pie karsta katla, plīts vai tikko no katla izņemtām olām! Stāstīt, ka ir jāuzmanās – ja to nedarīs, tad sekas (rētas) varēs redzēt ilgu laiku vai visu mūžu. Pēc darbošanās palīdzēt novākt un sakārtot darba virsmu. Apvienosiet gan dabaszinātņu, gan valodu, gan tehnoloģiju, gan sociālo un pilsonisko mācību, gan kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomu.

- No māla vai sāls masas **veidot dekorus mājām**. Veidot olas vai medaļas formu no masas, iespiest caurumu formas augšpusē (visērtāk ar salmiņu). Tad veidot iespaidumus – vai nu ar asu priekšmetu iespiest olas formai rakstus, vai, ja taisa medaļas – iespiest dažādas dabas veltes – zariņus, lapas, ziedus. Tad atstāt uz diennakti, lai tās sacietē vai arī lai process ir ātrāks – nolikt uz radiatoriem, cept cepeškrāsnī. Pēc tam olu formas var nokrāsot ar akrila vai guaša krāsām. Medaļas ar iespiestajām dabas veltēm skaistāk būs atstāt dabīgajā krāsā. Ievērt izveidotajā caurumā aukliņu, lai tās var iekārt zaros vai cituviet mājā. Šeit apvienosiet gan dabaszinātņu, gan tehnoloģiju, gan sociālo un pilsonisko mācību, gan kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomu.

Mājās pagatavojamā plastalīna jeb sāls masas recepte:

- 2 glāzes milti,
- 1 glāze smalkais sāls,
- 2 ēdamkarotes citronskābe,
- 2 ēdamkarotes eļļa (pievieno pēdējo),
- 1 glāze ūdens (silts)

Miltus sajauc ar sāli un citronskābi, pakāpeniski pievieno ūdeni (ja masu vēlas krāsainu, tad ūdenim pievieno vēlamo pārtikas krāsvielu). Samīcītai masai pašu pēdējo pievieno eļļu. Masai jābūt viendabīgai, nav jālīp pie rokām. Lai izdodas!!!

- **Veidot akvareļu olu virtenes** – izgriezt no akvareļa papīra olu siluetus. Ar sveci vai baltu pasteļu kritiņu iezīmēt rotājumus – punktus, svītras, dažādus rakstus. Pēc tam noklāt olas šablonu ar akvareļu krāsām. Kad šablons nožuvuši, iespiest mazu caurumu olas šablona augšpusē, iekārt tās virtenē. Virteni izkārt mājās, kur vēlas. Pēc darba veikšanas sakopt darba virsmu. Apvienosiet gan tehnoloģiju, gan sociālo un pilsonisko mācību, gan kultūras izpratnes un pašizpaušmes mākslā mācību jomu.

Citas idejas Lieldienu dekoriem var atrast šeit-

<https://www.youtube.com/watch?v=CD1D0fpHWOQ&list=PLhjiMOrWbgz7BOGoRAQX7mRzFbDosEX8H&index=2&t=0s>

un šeit – <https://www.pinterest.com/rzuzule/prek-easter/>

Dabaszinātņu mācību joma

- Doties pastaigā un lasīt dabas materiālus, ko izmantot olu krāsošanai, kā arī mājas dekorēšanai.
- Skatīties video materiālu par zaķi, pārrunāt, kā izskatās zaķis, kur dzīvo, ko ēd utml. Kad grib barot dzīvniekus, ir jāuzzina, kādus naškus tie var ēst, jo var gadīties, ka iedodot nepareizu našķi, var izdarīt pāri dzīvniekam.
- Izmantojot visas maņas, āra pastaigas laikā klausīties, skatīties un sajūst, kas vēsta par pavasara atnākšanu.
- Izaudzē podiņā uz palodzes zāli vai lokus.

Tehnoloģiju mācību joma

- **Cept Lieldienu zaķa pēdu cepumus**

Veido regulāras un neregulāras formas no mīklas – veltnē starp plaukstām un uz pamatnes, noapaļo, veido iespaidumus. Veic atsevišķas darbības ēdiena pagatavošanā. Pārrunāt, no kā mēs iegūtam izejvielas cepumiem – tā piemēram olas no vistām, pienu – no govīm utml. Šeit būs apvienota sociālā joma, tehnoloģiju un dabaszinātņu joma. Cepumu recepte pievienota pielikumā.

Matemātikas mācību joma

- **Orientēšanās telpā un olu meklēšana** – pēc zaķa atstātas kartes meklēt kārumus.

Mitoloģiskais svētku tēls – zaķis Lieldienu rītā apciemo gandrīz ikvienu ģimeni ar bērniem, lai tiem dāvinātu krāsainas olas, iespējams arī kādu saldumu. Vecāki/vecvecāki pagalmā zem krūmiem un citur saslēpj olas. Bērni pēc pamošanās ņem rokā groziņu un iet meklēt zaķa paslēptās krāsainās olas! Tātad olu medības ar dārgumu karti. Katram bērnam iedot bildi (vai nu nobildēta konkrētā istaba vai dārzs, vai uzzīmēts istabas vai dārza plāns), kurā ir apvilktā vieta, kur ir paslēpta ola. Bērnam ir jāatpazīst pēc attēla vieta un tā jāatrod. Ja istabas vai dārza plāns ir zīmēts, vajadzības gadījumā pieaugušie palīdz, izskaidro, kas ir uzzīmēts, lai bērns tālāk varētu noorientēties un doties meklēt slēptos dārgumus. Varbūt Lieldienu zaķis kaut kur ir paslēpis arī kādu šokolādes olu, jo šajā rītā viss ir iespējams! Kad olas ir atrastas, var attīstīt vai nostiprināt skaitītprasmi, izskaitot, cik olas un kārumi ir atrasti. Pēc laimīgas olu un kārumu atrašanas var sākties našķošanās ar tiem.

Valodu mācību joma

- **Runā tautasdziesmas un īsus skaitāmpantus** –

“Ai zaķīti, garausīti,
Kā es tevi sen gaidīju
Ar raibām oliņām,
Ar kadiķu ziediņiem.”

“Ļipatu ļepatu, ļipatu ļepatu,
Kas tam zaķim groziņā?
Tur bij olas - raibaliņas,
Zaķu mātes krāsojums!”

“Zinu, zinu, bet neteikšu,
Kur lieldienu zaķis guļ:
Aiz upītes kalniņā,
Sīkā kārklū krūmiņā.”

“Šūpojies, karājies,
Pats šūpuļa kārājiņš,
Kam tu kāri šūpulītes
Dziļas upes maliņā.”

“Brāļi, brāļi, liela diena,
Kur kārsim šūpulīti?
-Kārsim liepas galiņāi,
Lai māsiņas līgojās.”

“Nāc nākdama liela diena
Visi bērnu tevi gaida,
Visi bērnu tevi gaida
Aiz vārtiem sasēduši.”

“Eit, projām Liela diena
Ar baltām oliņām
Es gaidīšu Jāņu dienu
Ar ozola vaiņagiem.”

“Gausi nāca, drīz aizgāja
Tā bagāta Liela diena:
Trīs dieniņas, trīs naksniņas
iet pār kalnu kūpēdama.”

“Pavadu lieldienu
Pār augstu kalnu
Pār augstu kalnu
Caur zaļu birzi.”

Citas tautasdziesmas par Lieldienām ir pieejamas šeit – <https://tautasdziesmas.lv/tag/lieldienas> un
šeit – <http://dainuskapis.lv/meklet/0/lieldiena> un šeit –
<https://www.youtube.com/playlist?list=PLrLh0Vet5pcJaZe4oHIHN9qpHJrKFG-eB>

- **Zaķa artikulācijas vingrinājumi** – artikulācijas vingrinājumu attēli Lieldienu noskaņās.

Kas ir artikulācijas aparāta vingrinājumi?

Artikulācijas aparāta vingrinājumi ir runas orgānu vingrinājumi, kas palīdz attīstīties lūpām, mēlei, aukslējām, žokļiem un elpošanai. Artikulācijas vingrinājumus var veikt logopēda vadībā vai mājas apstākļos pie spoguļa kopā ar pieaugušo. Lai vēlmais rezultāts tiktu sasniegts vingrinājumus nepieciešams izpildīt vairākas reizes dienā.

Kādēļ ir nepieciešami artikulācijas aparāta vingrinājumi?

Artikulācijas aparāta vingrinājumu galvenais mērķis ir nostiprināt artikulācijas aparāta muskuļus, lai sagatavotu bērnu pareizai skaņu izrunai.

Šie vingrinājumi palīdzēs:

uzlabot asinsriti artikulācijas orgānos;
uzlabot artikulācijas aparāta plastiskumu;
nostiprināt lūpu, mēles un vaigu muskuļus;
iemācīs bērnu pareizi noturēt mēli un lūpas;
mazinās saspringumu artikulācijas aparātā;
sagatavos bērna artikulācijas aparātu pareizai skaņu izrunai.

Ieteikumi:

- Vingrinājumus izpildīt spoguļa priekšā. Tad, kad bērns vingrinājumu ir iemācījies, tad spoguļi var noņemt.
- Katru dienu, ieteicams divas reizes dienā pa 5-10 minūtēm (pēc bērna spējām).
- Sekot līdz vingrinājumu izpildes kvalitātei, nevis kvantitātei.
- Nepieļaujiet artikulācijas aparāta muskuļu pārslodzi!
- Paspalvojiet un iedrošiniet bērnu!

Bezmaksas digitālais fails pieejams šeit - https://failiem.lv/u/cju4mpbd?fbclid=IwAR0vNO-2MM9smhoE8Y2hpXJyx0KSZC8zE431VfDoRYwF8cl6kTuB_eGOMtE

- Skatīties filmu **“Hop” (2011)** vai **“Trusītis Pēterītis” (2018)**, pēc noskatīšanās atbildēt uz jautājumiem par tās saturu - papildināt vārdu krājumu ar īpašības un darbības vārdiem, raksturojot, kāds ir zaķis pēc izskata un rakstura, kādi filmā bija zaķa piedzīvojumi.

- **Pārrukāt, kādas tradīcijas bērni ir praktizējuši mājās ar ģimeni.** Pārrunāt, kādas Lieldienu parunas bērni zina (piemēram - jāšūpojas, lai odi nekož).
- **Saklausīt vārdu pirmās skaņas** - klausīties, kādus vārdus sauc pieaugušais – saklausīt vārdus, kuriem pirmā skaņa ir, piemēram, skaņa L. Kad tādu vārdu sadzird – sasisit plaukostas.
- **Kopā veidot stāstījumu par “Lieldienu jampadraci”.** Pieaugušais iesāk stāstījumu un katrs bērns pēc kārtas papildina stāstījumu ar kādu atbilstošu frāzi vai teikumu.
- **Noskatīties video materiālu “Kā Lieldienu zaķis ar palīgiem gatavoja Lieldienām” un atbildēt uz jautājumiem** - <https://www.youtube.com/watch?v=xCthmJqXsuc&t=135s>

Jautājumi par video materiālu - kādiem svētkiem dzīvnieki gatavojās? Kādi darbi bija katram iedalīti - zaķiem, putniem, vistām? Kādus darbus veica pirmos? Kādus pēc tam? Ar kādiem instrumentiem tika grebti šokolādes zaķi? Ar ko tika krāsotas olas? Kur viņi ieguva krāsas? Vai var nosaukt krāsas, ar kādām krāsām krāsoja olas?

- Pieaugušais uzraksta **Lieldienu zaķa vēstuli** bērniem. Mājā paslēpj un ar bērniem to atrod. Lasīt bērniem vēstuli, bērni klausās pieaugušā lasījumu. Izpildīt tajā sacīto, atbildēt uz jautājumiem. Vēstules paraugs pievienots pielikumā.
- **Klausīties Annas Sakses pasaku “Zaķa kāposti”.** Pēc tās noklausīšanās, atbildēt uz jautājumiem par pasaku.

Annas Sakses pasaka "Zaķa kāposti"

Ilustrators: Kaspars Studāns

Garausim apnīka dienu no dienas ēst āboliņa lapas un grauzt alkšņu mizas. Viņš ielavījās zemnieka sakņu dārzā un pamielojās pie tikko iestādītiem kāpostiem. Kad zaķis bija labu tiesu jauno, sulīgo lapiņu nošķinis, gadījās iet garām zemniekam. No brīnumiem tas sasita rokas kopā un atplēta muti vaļā - tā jau nošķis visu dārzu!

- Klausies, Garausi, - tas uzrunāja zaķi, kas paēdis pašlaik bija apsēdies un slaucīja muti.

- Stādot tava tiesa gan nav ierēķināta. Ja tu tagad nograuzīsi mazo stādiņus, tad man te neizaugs neviena galviņa un es rudenī nevarēšu kāpostus ieskābēt ziemai.

- Ieskābēt? - zaķis brīnījās. - Kāpēc kāposti jāskābē? Tie tāpat ir garšīgi.

- Ak, tagad tie nav ne pusi tik garšīgi kā ieskābēti. Vai zini, tagad tu labāk liec manu dārzu mierā, bet atnāc ziemā, tad es tev došu nogaršot skābus kāpostus.

Zaķis arī nosolās dārzu vairāk nepostīt. Kas tad vasarā bēdas - āboliņa pilni lauki, pļavas pilnas zāles, vari dzīvot, asti kuldams, ja tikai šī bijusi garāka. Bet ziemā zaķis pie zemnieka klāt kā saukts - lai dodot skābos kāpostus. Iedod zemnieks vienreiz - zaķis otrā dienā klāt atkal. Tā un tā, vasarā šis

esot bijis tik labs, palīdzējis zemniekam dārzu taupīt, lai nu atmaksājot šā labo sirdi, kad ne lāga šūniņas nevarot no sniega apakšas izkasīt. Baro zemnieks zaķi dienu no dienas, bet - redz, še - pēc Ziemsvētkiem kāpostu trauks_tukšs. Un kur nu vēl ziemai gals! Pietrūkst abiem garšīgās ēsmas. Pavasarī zemnieks saka zaķim:

- Paklau, zaķi, tev jau lielāki lauki nekā man, vai tu nevarētu sēt kāpostus pats savā zemē?

- Man nav kāpostu sēklu, - zaķis bēdīgi atzīstas.

- Brauc uz Rīgu. Es arī katru pavasari braucu pēc kāpostu sēklām uz Rīgu.

Zemnieks domā, ka ticis no zaķa vaļā. Domā: kur tāds zaķis naudu ņems, iesēdīsies vilcienā bez biļetes, ieliks vīru cietumā, tad izstrēbsies tur skābus kāpostus, tā ka vēlāk tiem vairs ne virsū neskatīsies. Bet šis zaķis nebija no muļķiem, kaut gan ausis tam ne par sprīdi nav īsākas kā citiem zaķiem. Aizcilpo viņš uz staciju, gaida vilcienu. Gaida un skatās - kurš braucējs pienāk, tas nopērk biļeti, kuri pienāk, tas nopērk biļeti.

- Ko jūs darīsiet ar tām biļetēm? - apjautājas zaķis.

- Brauksim uz Rīgu, - šie atbild.

- Vai bez biļetes nevar? - zaķim tā jocīgi paliek ap sirdi.

- Bez biļetes nevar.

Hm. Tādu nešpetnību! Cilpo nu atpakaļ, Rīgu neredzējis un kāpostu sēklas nedabūjis. Zaķim sirds sāp kā aizpērn sašautā ķepa. Viņš nosēžas uz ceļa stabiņa un rauš no acīm asaras. Te pie pašas garās auss atskan negants kauciens.

«Suņi!» zaķītim ļīpa kļūst auksta, viņš gribētu mukt, bet paliek uz stabiņa kā piesalis. Ak tu brīnums! Kaucēji nav vis suņi, bet mazas, glītas mājiņas uz riteņiem piebrauc pie stacijas. Ļaudis steigšus raušas pa kāpnēm iekšā. «Ak tad tā brauc uz Rīgu!» domā zaķis.

«Laimīgu ceļu! Laimīgu ceļu!» viņš uzsauc iekāpējiem, un vilciens sāk kustēties.

«Pag, es varētu pavizināties līdz Putnu gāršai,» zaķim pēkšņi iešaujas prātā.

Viņš uzlec uz kāpnēm un brauc kā kungs.

«E, šitā līdz Rīgai dabūt izvizināties,» nopūšas zaķis, «tad manā zaķa mūžā vairāk nebūtu ko vēlēties.»

Zaķim tā patīk vizināties, ka viņš aizmirst pie Putnu gāršas nolēkt. Vilciens tuvojas stacijai.

«Vai dieniņ, vai dieniņ,» vaimanā zaķis. «Tūlīt nāks ārā konduktors un saņems mani ciet.»

Vilciens apstājas tik strauji, ka zaķis noveļas no kāpnēm kā maiss. Tūlīt arī konduktors ver vaļā durvis un laiž iekšā jaunus braucējus. Pa to laiku zaķis jau atžilbis.

«He, he! Šitā var aizbraukt līdz pašai Rīgai!»

Nu ir meistaram amats rokā. Tikko vilciens tuvojas jaunai stacijai, zaķis nolec, tikko sāk kustēties, zaķis jau sēž uz kāpnēm. Gari pūzdams un smagi elsdams, vilciens ieripo Rīgā. Zaķis uzmeklē sēklu tirgotavu. Ko tur daudz gudros, ies tik iekšā un prasīs kāpostu sēklas. Bet tirgotājs visas sēklas pārdevis, pašlaik slauka kopā sabirušās sēklas uz grīdas.

- Ko jaunksungs vēlas? - pa tirgotāja vīzei tas laipni noprasa.

- Kāpostu sēklas, - zaķis bailīgi tikko dabū pār lūpu.

- Kādu kāpostu sēklas jaunksungs vēlas: mums ir galviņu kāposti, puķu kāposti, rožu kāposti, kāpostgalvas. Varbūt jaunksungs ņems kāpostgalvas - vasarā var ēst lapas, ziemā graužt pašu kāpostgalvu?

«Nu tas nu gan ir blēdis,» zaķis nodomāja. «Visādu kāpostu sēklas piesola, bet par visgaršīgākajiem ne vārda.»

- Un citādu kāpostu sēklu jums nav? - viņš viltīgi noprasa.

- Nav, - pārdevējs noplātīja rokas.

- Es gribētu skābu kāpostu sēklas, - jau drošāk uzstājās zaķis.

Tirgotājs pavīpsnāja - šis pircējs, acīm redzot, bija galīgi uz zaķa.

- Ak, skābu kāpostu, - pavisam saldā balsī iesaucās tirgotājs. - Jā, tās mēs dodam par velti. - Viņš saslaucīja sēklu pabiras papīra maisiņā un pasniedza zaķim.

- Še, dēls, bāz somā. Ap vasarsvētkiem iesēj, ap Jāņiem jau ēdīsi skābu skābos.

Zaķis laimīgs brauca mājā. Iesēja kāpostus mitrajā meža lieknā, pats sēdēja klāt un uzmanīja, lai putni neizkasa, lai kurmji neizrok, lai kazas neapgrauž. Sieva tos ravēja no rīta līdz vakaram, bērni stiepa ūdeni un laistīja divreiz dienā. Tikai tad, kad trijlapainie kāposti sāka laisties ziedos, zaķis pirmoreiz nogaršoja jauno ražu.

- Lai mani vilks apēd, ja tie nav skābi kāposti, - iesaucās zaķis, lēnām sūkādams nokosto lapiņu. Nu arī zaķene un zaķēni saklupa kāpostu grēdā un slavēdami ēda skābus kāpostus vasaras laikā.

Nu zaķis kļuva lepns un lielīgs kā tītars. Visus aicināja uz skābu kāpostu mielastu un stāstīja, kā bez naudas izbraukājis Rīgu. Kopš tā laika skābās meža puķītes sauc par zaķa kāpostiem, bet braucējus bez biļetēm par - zaķiem.

Atbildēt uz jautājumiem par pasaku - ko zaķis ēd pasakas sākumā? Ko viņš ēda, kad ielavījās kunga dārziņā? Ko zaķis gribēja Rīgā darīt? Ko zaķu mamma un bērni palīdzēja darīt? Ko sauc par zaķa kāpostiem?

Pēc pasakas izlasīšanas un atbildēšanas uz jautājumiem, doties dabā un no dabas materiāliem veidot zaķi. Šeit būs apvienota valodas un dabaszinātņu joma.

Veselības un fiziskās aktivitātes mācību joma

- **Spēle “Pabaro zaķi”** – attīstīt mešanas prasmes, spēlējot spēli “Pabaro zaķi”. Mest no neliela attāluma burkānus zaķim mutē un vēderā. Zaķis ir uzzīmēts uz liela kartona gabala (ar marķieri vai melnu guaša krāsu). Es personīgi zaļi sākumā uzzīmēju ar zīmuli, lai var pielabot līnijas. Pēc tam apvilku ar melnu marķieri. Melnos triepienus apkārt uzklāju ar melnu guaša krāsu. Muti un vēderu izgriez. Burkānus var izgriezt no filca, pa vidu salikt vati un mazu akmentiņu, lai labāk lido. Var arī iepildīt kādus graudus. Malas ar diegu apšūt (var ar roku ātri piediegt). Ja nav mājās pieejams filcs, tad var atrast citu alternatīvu – piemēram izmantot auduma maisiņus, nokrāsot olu kastes vienu iedobi burkāna krāsā utml. Spēlējot šo spēli, reizē var iesaistīt arī matemātikas prasmju apguvi un mācīties skaitīt burkānus – cik ir kopā, cik trāpīja zaķa mutē vai vēderā.

Video uzskatei – <https://www.youtube.com/watch?v=Cp43Cdr9thM>

Plašāka pamācība izgatavošanai šeit – <http://www.pinkstripeysocks.com/2014/04/diy-easter-bunny-bean-bag-toss.html>

Citas ar Lieldienām saistītas aktivitātes un rokdarbus var atrast šeit – <https://www.pinterest.com/rzuzule/prek-easter/>

Maksas didaktiskie materiāli ar Lieldienu tematiku –

<https://www.macitiesdarot.lv/lieldienu-komplekts/>

<https://www.macitiesdarot.lv/#/iestadi-burkanvardus/>

<https://www.macitiesdarot.lv/#/new-gallery/>

<https://www.macitiesdarot.lv/lieldienu-matematika/>

<https://www.macitiesdarot.lv/#/edeligais-zakis/>

<https://www.macitiesdarot.lv/#/edeligais-zakis2/>

<https://armino.lv/products/printejami-rakstu-darbi-olas/>

<https://armino.lv/products/uzdevumi-berniem-lieldienas/>

Bezmaksas digitālais materiāls – pabeidz zīmējumus –

<https://static1.squarespace.com/static/5c6e9bf7d86cc93150467854/t/5cb6174e4785d34720098f4f/1555437397550/Pabeidz+z%C4%ABm%C4%93jumus%21.pdf>

Priecīgas Jums Lieldienas!